

Don Kişotça da olsa bir şeyler yapmak

Gülriiz UYGUR^a

İoanna Kuçuradi: Çağın Olayları Arasında, Editörler: B. Çotuksöken, G.Uygur, H. Şimga, Tarihçi Kitabevi, İstanbul 2013.

İoanna Kuçuradi: Çağın Olayları Arasında başlıklı kitap Tarihçi Kitabevi tarafından 2013 yılında basılmış ve İoanna Kuçuradi'ye armağan olmak üzere Betül Çotuksöken, Gülriiz Uygur ve Hülya Şimga editörlüğünde hazırlanmıştır. Bu kitapta yer alan yazılardan biri olan "Armağan" başlıklı yazıda F. İrem Çağlar, armağan kavramını bir karşılıklılık ilişkisi çerçevesinde tartışmaktadır. Ancak bu karşılıklılık ilişkisi, maddi anlamda borç-alıp verme ilişkisi değil, dönüşümlere yol açan bir ilişki olarak kendini göstermektedir. Bu eserde de kitabın yazarları, kendi kişlerinde İoanna Kuçuradi'nin yarattığı dönüşümleri ortaya koymaya çalışarak, ona adeta bir karşılık vermek istemektedirler. Kuçuradi ise bu tür karşılıklılığı kendi Etik kitabından hareket ederek şu şekilde cevaplandırmaktadır: "*Kendisi için yaşadıkları insana bu yaşantıların sağladığı ise, ..., ona insan olmanın alabileceği tek karşılığı oluşturuyor—bir kişinin yaşamı boyunca almaması da olası olan karşılığı.*"

İoanna Kuçuradi: Çağın Olayları Arasında kitap başlığı da aslında yine kitap yazarlarının dönüşümlerinin bir ifadesi olarak belirtilebilir. Zira, Çağın Olayları Arasında başlığı İoanna Kuçuradi'nin yazmış olduğu ve içinde çeşitli makalelerinin yer aldığı kendi kitabının adıdır. Bu kitapta yer alan "Kişi" başlıklı makalesinde İoanna Kuçuradi şunları söylemektedir (1):

İnsanlığa hizmet (ya da memlekete veya herhangi bir kuruma veya düşünceye hizmet) adı altında veya hizmet etmek niyetiyle kişilere yapılan haksızlıkların karşısında; bu haksızlıkları önemsemeyen veya önemsemeye korkan, ya da —en kötüsü— kendi çıkarları gerektirdiğinden önemsiyen insanların tutumu karşısında boğazı tıkanan, midesi bulanık kişi için tek çıkar yol, kendisini bir örnek olarak öne sürüp, insanca yaşamak, böyle bir yaşamın her yönden gelen tehlikeleri ne olursa olsun, insana —kendisi kendisine yakışırca— yaşamaktır. Böyle bir yaşamın temel koşulu, insanın, daha doğrusu kişinin ana değer, kayıtsız şartsız ana değer olduğunu gerçekten görebilmek, bunu her boyutuyla kavrayabilmek ve gözden kaçırmadan davranmak, bunu göremiyenlerin çıkaracağı güçlükleri bile bile bir şeyler yapmak, Don Kişotça da olsa bir şeyler yapmaktır.

Bu paragraf Kuçuradi'nin kişi olmayla ilgili görüşlerini ortaya koyarken, kendi yapıp ettikleriyle de kişi olmanın gereklerini yerine getirmesini de görmemizi mümkün kılar. *İoanna Kuçuradi: Çağın Olayları Arasında* başlıklı eserdeki makalelerden bir kısmı Kuçuradi'nin felsefesinde insan olmanın anlamını ortaya koyarken, diğer bir kısmı da Kuçuradi'nin Don Kişotça da olsa yaptıklarını ortaya koymaktadır. Kitabın Giriş kısmında Betül Çotuksöken Kuçuradi'nin insanı nasıl tasarladığını şu şekilde belirtmektedir:

İoanna Kuçuradi insanı bir "olanaklar varlığı" ve "açık bir varlık" olarak değerlendirir. Söz konusu değerlendirme, insan hakları kuramının temel doğrultusunu oluşturur ve bu çerçevede çok sayıda yazı kaleme alır; her fırsatta insan haklarının felsefeye temellendirilmesine ilişkin tezlerini savunur. İoanna Kuçuradi'nin felsefi söylemi insan ve sorunlarına, insan dünyası ve sorunlarına bilgi eşliğinde odaklanan özgün bir söylemdir (2).

İoanna Kuçuradi: Çağın Olayları Arasında başlıklı eserin Birinci Bölümünde yazarlar İoanna Kuçuradi'nin insan anlayışını ve etik görüşünü ayrıntılı bir şekilde anlattıkları gibi, aynı zamanda O'nun Don Kişotça

^a Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ✉ guygur@law.ankara.edu.tr

yaptıklarını da belirtirler. Özdemir İnce'nin "Kızkardeşim İoanna", Nuran Direk'in "Türkiye'de Çocuklar İçin Felsefenin Kurumsallaşması", İbrahim Kaboğlu'nun "Felsefeyi İnsan Hakları Hizmetine Yönlendiren Bilim İnsanı..." ve Ayşe Erzan'ın "Bir İnsan ve İnsan Hakları Savunucusu Olarak İoanna Kuçuradi" başlıklı makaleleri gibi.

Kitabın İkinci Bölümü ise Çağın Olayları Arasında Felsefi Söylem başlığını taşıyor olup, bu bölümde her bir yazar çağımızla ilgili temel problemleri tartışmaktadır. Örneğin Dilek Arlı Çil'in "Kent Çıkmazında Özne", Metin Becermen'in "Küreselleşme, Modernite ve Postmodernite İlişkisi Üzerine Bir Deneme", Yusuf Çotuksöken'in "Yüzleşmenin Dayanılmaz Ağırlığı", Gürol İrzık'ın "Toplumsal Sorunlara Duyarlı Bir Bilim Felsefesine Doğru, Hülya Şimga'nın "Kadınların İnsan Hakları Üzerine" ve Harun Tep'e'nin "Bir Ağaç Gibi Tek ve Hür ve Bir Orman Gibi Kardeşçesine Yaşamak Mümkün müdür?" başlıklı yazıları bunlardan birkaçıdır.

İoanna Kuçuradi yaşamı

4 Ekim 1936'da, İstanbul'da doğdu. 1954'te Zapyon Kız Lisesini, 1959'da İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümünü bitirdi. 1965'te doktora derecesini aldı. 1965-1968 arasında Erzurum Atatürk Üniversitesinde görev yaptı. 1970'te Doçent, 1978'de de Profesör oldu. 1969'da Hacettepe Üniversitesi Felsefe Bölümünü kurdu ve 2005 yılında emekli oluncaya dek Bölümün Başkanlığını yaptı. 1997-2005 tarihlerinde aynı üniversitenin İnsan Hakları ve Felsefi Uygulama ve Araştırma Merkezinin Müdürü olarak ve 1998 yılından itibaren de Merkezin bünyesinde kurulan UNESCO Kürsüsünün başkanı olarak görev yaptı. 2006 yılında Maltepe Üniversitesi İnsan Hakları merkezini kurdu. 2006 yılından itibaren aynı merkezin müdürlüğünü, yine bu Merkezin bünyesinde kurulan UNESCO kürsüsünün sahibi ve Maltepe Üniversitesi Felsefe Bölümü öğretim üyesi ve Maltepe Üniversitesi İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda Koç Üniversitesi Mütevelli Heyeti Üyesidir.

Kaynaklar

1. İoanna Kuçuradi, *Çağın Olayları Arasında*, Türkiye Felsefe Kurumu Yayını, Ankara 2009, s. 5-6.
2. Betül Çotuksöken, "Giriş", İoanna Kuçuradi *Çağın Olayları Arasında*, Editörler: B. Çotuksöken-G.Uygur-H. Şimga, Tarihçi Kitabevi, İstanbul 2013, s.8.